

RADA FUNDACJI

Halina Bortnowska-Dąbrowska Marek Antoni Nowicki
Jerzy Ciemniowski Teresa Romer
Janusz Grzelak Stefan Starczewski
Michał Nawrocki Mirosław Wyrzykowski

ZARZĄD FUNDACJI

Prezes: Danuta Przywara
Wiceprezes: Adam Bodnar
Sekretarz: Maciej Nowicki
Skarbnik: Elżbieta Czyż
Członek Zarządu: Janina A. Kłosowska

Warszawa, dnia 11 września 2014 r.

L. Dz. 2379/2014

Opinia Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka
w sprawie odmowy świadczenia usług Rosjanom

W związku z sygnalizowanymi przez media przypadkami deklarowania przez przedsiębiorców trudniących się świadczeniem usług, w szczególności usług gastronomicznych i handlowych, odmowy obsługi Rosjan z uwagi na wydarzenia mające miejsce w ostatnim czasie na Ukrainie, Zarząd Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, rozumiejąc potrzebę solidaryzowania się z ofiarami konfliktu na Ukrainie, zwraca uwagę, że działania podejmowane w tym celu powinny dotyczyć indywidualnych sprawców i być zgodne z prawem.

W naszej ocenie odmowa świadczenia usług motywowana jedynie pochodzeniem narodowo-etnicznym potencjalnych klientów stanowi naruszenie zasady równego traktowania i jest zakazana przez przepisy prawa. Pragniemy podkreślić, iż żadne działania władz danego państwa, ani jego przywódców, nie mogą być usprawiedliwieniem dla dyskryminującego i stygmatyzującego traktowania całego narodu. Nie wolno nam zapominać, że wśród Rosjan są obrońcy praw człowieka, opozycjoniści i osoby, które nie godzą się z obecną polityką Federacji Rosyjskiej.

Przy tym nierównego traktowania ze względu na pochodzenie narodowo-etniczne zakazują nie tylko przepisy polskiego prawa, ale także obowiązujące nas akty prawa międzynarodowego. I tak konieczność zapewnienia skutecznej ochrony przed dyskryminacją z tych powodów przewiduje art. 26 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych. Podobnie zakaz dyskryminującego traktowania wyrażony został w art. 14 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Znaczenie obowiązku zagwarantowania równego dostępu do miejsc przeznaczonych do publicznego użytku, w tym

restauracji i kawiarni, niezależnie od pochodzenia narodowego i etnicznego, podkreśla również art. 5 lit. f Międzynarodowej Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji rasowej.

Bardzo mocno mówi o zakazie dyskryminacji art. 32 ust. 2 Konstytucji RP, zgodnie z którym „nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny”. Doprecyzowanie powyższej normy, znajdujące się w art. 6 ustawy o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (tzw. ustawa równościowa), przewiduje m.in. zakaz nierównego traktowania w dostępie do usług ze względu na pochodzenie etniczne lub narodowość, co odnosi się także do Rosjan, będących grupą narodowo-etniczną. Odmowa wykonania usługi może również naruszać godność osoby ludzkiej i tym samym uzasadniać wytoczenie powództwa o ochronę dóbr osobistych w oparciu o przepisy kodeksu cywilnego.

Ponadto osoba, wobec której naruszono zasadę równego traktowania, może na podstawie art. 13 ustawy równościowej wnieść pozew do sądu domagając się odszkodowania. Podmioty odmawiające świadczenia usług lub sprzedaży towaru z powodu przynależności narodowo-etnicznej klientów mogą narazić się także na odpowiedzialność przewidzianą w art. 135 i 138 kodeksu wykroczeń. Przepisy te przewidują sankcję grzywny, w wysokości do 5 000 zł, dla osób zajmujących się zawodowo sprzedażą towarów, w tym w lokalu gastronomicznym, lub świadczeniem usług, które umyślnie bez uzasadnionej przyczyny odmawiają obsługi i spełnienia świadczenia na rzecz klientów. Choć powyższe przepisy stworzono w innych warunkach ustrojowych, to w naszej opinii mają one zastosowanie także do sytuacji dyskryminującego traktowania w dostępie do usług.

W imieniu Zarządu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka,

Helsińska Fundacja Praw Człowieka
PREZES ZARZĄDU
Danuta Przywara
HR
* HELSIŃSKA FUNDACJA PRAW CZŁOWIEKA *
00-018 Warszawa III Zgoda 11